

καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα. Παρηγγέλθη δὲ εἰς τοὺς πρέσβεις νὰ εἰπωσιν εἰς τὸν μέγαν τῆς Ῥωσσίας ἡγεμόνα· «Δέξαι παρ' ἡμῶν, ἡγεμῶν φιλόθρησκε καὶ φιλοδίκαιε, τ' αὐτοκρατορικὰ δῶρα ταῦτα, πρὸς δὲ καὶ τὸν τίτλον Καίσαρος, ὡς προσήκοντα εἰς τὸ εὐγενές σου ὕψος ἀφ' οὗ ἐνεθρονίσθης· εὐχόμεθα δὲ ὅπως προῶς εἰς μεγίστην τιμὴν καὶ δόξαν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Κυρίου διατελῇ ἀτάραχος, πάντες δὲ οἱ πιστοὶ ἀπολαύωσι τῆς ἡσυχίας ὑπὸ τὴν καισαρικὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν ἀνεξάρτητον αὐτοκρατορίαν σου.» Οὕτως ὁ μέγας ἡγεμῶν Βλαδίμηρος ἐστέφθη Καῖσαρ· λαβὼν δὲ ἔκτοτε τὸν τίτλον, διετέλεσεν ἐν εἰρήνῃ μετὰ τοῦ ἑλλήνος αὐτοκράτορος.»

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς ἱστορικὰς συζητήσεις· πολλοὶ τῶν Ῥώσων συγγραφέων διατείνονται ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε γνήσια, καὶ ὅτι ὁ θρόνος κατεσκευάσθη πολὺ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μονομάχου. Ὅπως δὴποτε, ὁ θρόνος οὗτος εἶνε ἐκ τῶν σπανιωτάτων μνη-

μείων τῆς Ῥωσικῆς τέχνης κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἐπεὶ δὴ κατεσκευάσθη ἐν Μόσχᾳ καὶ ὑπὸ ἑλλήνων τεχνιτῶν.

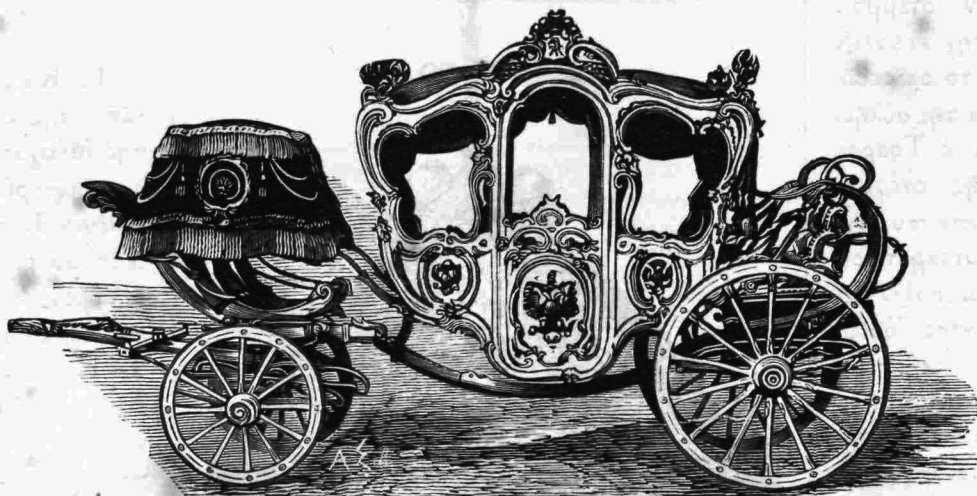
Περὶ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἀνάγλυφα παριστῶντα, α' τὸν Ῥώσον ἡγεμόνα κηρύττοντα τὸν πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμον· β' τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν στρατευμάτων πρὸς ταύτην τὴν ἐκστρατείαν· γ' τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατοῦ· δ' τὴν κατὰ Κων/πόλεως ἐφοδον· ε' τὰ ἑλληνικὰ χωρία περιπίπτοντα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥώσων· ς' τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν συγκομιζόντων πλούσια λάφυρα· ζ' τὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας· η' τὸ συμβούλιον τοῦ Ἑλλήνος αὐτοκράτορος ἀποφασίζον ἵνα προταθῇ εἰρήνη πρὸς τοὺς Ῥώσους· θ' τοὺς πρέσβεις φέροντας εἰς τὸν Βλαδίμηρον Μονομάχον τὰ κυριαρχικὰ σύμβολα· ι' τὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ πλου αὐτῶν· ια' τὴν προσέλευσιν τῶν πρέσβεων· ιβ' τὴν στέψιν τοῦ ἡγεμόνος Βλαδίμηρου ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου.

Περὶ δὲ τοῦ στέμματος τοῦ αὐτοῦ τούτου ἡγεμόνος τῆς Ῥωσσίας ὁ ἱστορικὸς Καραμψίνος γράφει τὰ ἐπόμενα· «Τὰ τρόπαια τοῦ Μονομάχου κατέστησαν τὸν ἡγεμόνα τοῦτον περιφημώτατον εἰς Ἀνατολὴν τε καὶ

Δύσιν· ὥστε, κατὰ τοὺς χρονογράφους, τὸ ὄνομά του ἀντηχοῦν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐνεποίει εἰς τοὺς γείτονας αὐτοῦ τρόμον· διὰ τοῦτο Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς τῷ εἶχε στείλει δῶρα, ἐν οἷς καὶ δύο στέμματα, ἅτινα φέρουσιν οἱ ἡγεμόνες ἡμῶν μέχρι σήμερον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως. Κατὰ τὸν 1' αἰῶνα συνεχῶς οἱ τῆς Ῥωσσίας Καῖσαρες ἐζήτουν παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου τινὰ τῶν διακριτικῶν τούτων σημείων τῆς ὑπάτης κυριαρχίας· κατὰ δὲ τὸν 18' οἱ μεγάλοι ἡγεμόνες τῆς Μόσχας μετέδιδον αὐτὰ διὰ διαθήκης εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ θρόνου.»

Τὸ ὠραιότερον τῶν δύο τούτων στεμμάτων, τὸ τοῦ Μονομάχου καλούμενον, χρησιμεύει εἰς τὰς μεγάλας

πομπάς· ὁ ἐπ' αὐτοῦ σταυρὸς, ὡς καὶ τὸ στέμμα αὐτό, εἶνε ἐκ πυκνοῦ τινος ὑφάσματος χρυσῶν νημάτων τεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων καὶ ἐπικεκκομημένων διὰ μαργαριτῶν καὶ πολυτίμων λίθων· θεωρεῖται δὲ ὡς τὸ περιεργότατον τῶν στεμμάτων ὅσα διαφυλάττονται ἐν Μόσχᾳ. Τὸ στέμμα τοῦτο

ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΟΧΗΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΤΗΣ

ΕΠΙ Τῇ ΣΤΕΦΕΙ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥ, ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟΝ ΛΟΓΑΘΕΙΚΟΥ ΤΟΥ ΙΕ' (ἴδε σελ. 59.)

ἐφόρεσαν ἐπὶ τῆς στέψεως αὐτῶν οἱ Ῥώσοι ἡγεμόνες μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Πέτρου· ἐχρησίμευε δὲ καὶ ἐπὶ μεγάλων παρατάξεων καὶ μέχρι σήμερον προσκομίζεται εἰς τὰς αὐτοκρατορικὰς κηδεΐας.

Ἐκτοτε αὐξανούσης προϊόντι τῷ χρόνῳ τῆς Ῥωσικῆς δυνάμεως καὶ τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας στερεουμένης, εἰσῆχθησαν ἀλληλοδιαδόχως μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ περὶ τὴν τελετὴν τοῦ χρίσματος.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΣΤΕΦΕΩΣ

Τὴν ἐν Κρεμλίῳ τελεσθεῖσαν στέψιν περιγράφει ὡς ἐπομένως ἡ ἐπίσημος Journal de Saint Petersburg: Ὁ Μητροπολίτης Νοβογρόδ, λέγει τὸ ἐν λόγῳ φύλλον, ἀνερχόμενος εἰς τὴν ἀνωτάτην τοῦ θρόνου βαθμίδα, ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος, προσκαλεῖ τοῦτον νὰ ἀναγνώσῃ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· τούτου δὲ γενομένου εὐλογεῖ τὸν αὐτοκράτορα καὶ καταβαίνει. Κατόπιν ἀναβαίνει πάλιν μετὰ τοῦ μητροπολίτου Κιέβου ἵνα ἀναγνώσῃ τὸ εὐαγγέλιον· εἶτα δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἀποτίθεται τὴν συνήθη ἄλυσιν τοῦ παρασῆμου τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἐπιτάσσει δὲ τοῖς δυοῖν μητροπολίταις

νά τὸν περιβάλλωσι τὸν τῆς στέψεως μανδύαν, εἰς ὃν ὑπάρχει προσηρτημένη ἡ ἄλυσις τοῦ προμνημονευθέντος παρασήμου ἀδαμαντακόλλητος. Ὁ Τσάρος κλίνει τὴν κεφαλὴν, ἐφ' ἧς ἐκτείνει τὰς χεῖρας εὐλογῶν καὶ προσευχόμενος ὁ μητροπολίτης Νοβγορόδ. Μετὰ τοῦτο προστάσσει ὁ αὐτοκράτωρ νὰ δοθῇ αὐτῷ τὸ στέμμα. Λαμβάνων δὲ περιτίθεται αὐτὸ προσεπευχόμενου τοῦ μητροπολίτου Νοβγορόδ. Ἐπειτα κελεύει νὰ κομίσωσι σκῆπτρον καὶ τὸ μῆλον, σύμβολον τῆς ἀρχῆς, καὶ λαμβάνει τὸ μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ, τὸ δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ καὶ καθέζεται ἐπὶ τοῦ θρόνου. Μετ' ὀλίγον κατατιθέμενος ἀμφοτέρωθεν νεύει πρὸς τὴν αὐτοκρατείραν· αὕτη δὲ κλίνει γόνυ πρὸ τοῦ ἰδίου ἀνδρός, ὅστις ἀφαιρούμενος τὸ διάδημα περιτίθῃσιν αὐτὸ εἰς τὴν κεφαλὴν ἐκείνης, εἴτα δὲ πάλιν τὸ φορεῖ. Λαμβάνων κατόπιν μικρότερον στέμμα, τίθῃσιν αὐτὸ περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς αὐτοκρατείας, τὸ στερεοῦσι δὲ τέσσαρες κυρίαί τῆς αὐλῆς. Ἐπειτα περιβάλλει ὁ Τσάρος τὴν σύμβιον τὸν τῆς στέψεως μανδύαν καὶ τὴν ἄλυσιν τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου· ἡ δὲ αὐτοκράτειρα ἀνισταμένη καθέζεται πάλιν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Λαβόντος αὖθις τοῦ αὐτοκράτορος σκῆπτρον καὶ μῆλον, εἰς τῶν ἐπισκόπων ἀναγινώσκει ἅπαντας τοὺς τίτλους τοῦ ῥώσσου μονάρχου, ὁ δὲ χορὸς ψάλλει εὐχὴν ὑπὲρ μακροβιότητος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους. Μετὰ τὰς νενομισμένας 101 πυροβολήσεις, ὁ κλῆρος καὶ οἱ ἀνώτατοι τῶν ὑπαλλήλων συγχαίρουσι ταῖς Αὐτῶν Μεγ. κλίνοντες τρίς τὴν κεφαλὴν ἀλλ'

οὐδαμῶς καταλείποντες τὰς θέσεις των. Ἡ αὐτοκράτειρα, παρακολουθουμένη ὑφ' ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, συγχαίρει τῷ αὐτοκράτορι πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου. Ὁ Τσάρος, ἀποτιθέμενος σκῆπτρον καὶ διάδημα, ἀναγινώσκει γονυκλινῆς εὐχὴν ἐκ βιβλίου, ἣν κρατεῖ ὁ μητροπολίτης Νοβγορόδ, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ ἴστανται ὀρθοί· κατόπιν ἀνίσταται μὲν ὁ αὐτοκράτωρ, κλίνουσι δὲ γόνυ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ὁ μητροπολίτης ἀναγινώσκει ἑτέραν εὐχὴν, τελεῖται δὲ ἡ ἱερὰ λειτουργία, μεθ' ἣν ὁ ἐπίσκοπος ἀγγέλλει τῷ Τσάρῳ, ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς κρίσεως. Ὁ Τσάρος ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς συμβίου καὶ τῶν ὑπαλλήλων προσέρχεται εἰς τὴν Ἱερὰν Πύλιν· ὁ μητροπολίτης Νοβγορόδ ἀνοίγει πολύτιμον πυξίδα μετὰ τοῦ ἁγίου μύρου καὶ μυροῖ μέτωπον, ὀφθαλμούς, στόμα, ὦτα, στήθος καὶ χεῖρας τοῦ τσάρου, εἴτα δὲ τῆς τσαρίνας μόνον τὸ μέτωπον. Μετὰ τὸ χρίσμα ἀκούονται 101 πυροβολήσεις· ὁ μητροπολίτης Νοβγορόδ εἰσάγει διὰ τῆς ἱερᾶς πύλης τὸν αὐτοκράτορα εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα καὶ προσφέρει αὐτῷ

κατ' ἰδίαν τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον, ὡς συμβαίνει μόνον ἐπὶ τῆς στέψεως. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ προσφέρει καὶ τῇ αὐτοκρατείρᾳ τὴν ἁγίαν κοινωνίαν, ἀλλ' ἀμφοτέρωθεν τὰ εἶδη σύναμα κατὰ τὸ σῆμα. Αἱ Α. μεγαλειότητες καθέζονται ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀσπάζονται τὸν προσφερόμενον σταυρὸν καὶ χαιρετίζονται ὑπὸ τῶν παρευστώντων.

Κατὰ δὲ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως ἥτις ἐγένετο ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Ἀναλήψεως τὸ μέγα αὐτοκρατορικὸν διάδημα ἐκράτει ὁ ἰδιωτικὸς σύμβουλος Μιτῶφ τὸ σκῆπτρον ὁ κόμης Ἀδλερβέργ, τὸ ξίφος ὁ κόμης Μιλουτίν τὴν σημαίαν τῆς αὐτοκρατείας, ὁ κόμης Ἀϊδεν, τὸν δὲ οὐρανὸν ἡ κουδούκλιον ὑπεβάσταζον 32 στρατηγοί, ἐν οἷς ὁ Τελικέρ, Ἰγνατιέφ, Σουβωλώφ, Γουρκοκ καὶ Ραδέσκη.

ΤΟ ΚΡΕΜΛΙΝΟΝ

Τὸ Κρεμλίνον κατέχον τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως τῆς Μόσχας φρούριον διάσημον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥωσσίας ἐχρησίμευεν ἄλλοτε ὡς κατοικία τῶν Τσάρων οἵτινες ὅμως ἄχρι τῆς σήμερον νυμφεύονται, στέφονται καὶ ἐνταφιάζονται ἐν αὐτῷ. Τὸ Κρεμλίνον κτισθὲν ἐκ λίθων κατὰ τὸν 10 μ. Χ. αἰῶνα κεῖται ἐπὶ τινος ὑψώματος εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ῥέει ὁ ποταμὸς Μόσκα, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ τείχους 12 — 16 ποδῶν τὸ πάχος, καὶ 28 — 50 ποδῶν τὸ ὕψος. Ὅπισθεν τοῦ τείχους τούτου εἶνε ὁλόκληρος κόσμος, πύργοι διάφοροι, κῆποι μεγαλοπρεπεῖς, ἀνάκτορα, πλεῖστα ἐκ-

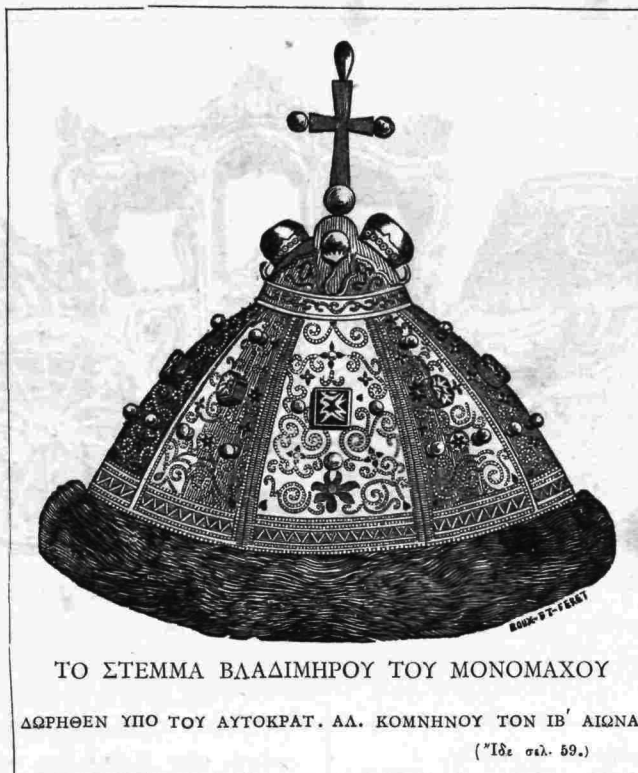
κλησαὶ καὶ μοναστήρια, ἐτι δὲ λαμπραὶ δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ οἰκοδομαὶ καὶ μνημεῖα· οἱ δὲ κεχρυσωμένοι δόμοι, οἱ ποικιλόχροοι πύργοι καὶ τὰ κωδωνοστάσια δίδουσιν εἰς αὐτὸ μεγαλοπρεπῆ ὄψιν.

Ἡ διασημότερα πόλις εἶνε ἡ τοῦ Λυτρωτοῦ, ἀπὸ τῆς ἀψίδος τῆς ὁποίας κρέματα ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος, καὶ οὐδεὶς, οὐδ' αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ διέρχεται δι' αὐτῆς, χωρὶς νὰ ἀποκαλυφθῇ.

Ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Ἰδαν Βελικὸί εὐρίσκεται ὁ μέγιστος κώδων ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ καλούμενος αὐτοκράτωρ τῶν κωδωνῶν, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐν ἰδιαιτέρῳ πατώματι κρέμανται 45 — 50 ἄλλοι μικρότεροι κώδωνες, κρουόμενοι ἅπαντες ἀρμονικῶς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς στέψεως.

Τὸ Συνοδικὸν εἶνε ὡσαύτως ἐν τῶν διασήμων κτιρίων τοῦ Κρεμλίνου, ἐν αὐτῷ συνεδριάζουσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν· περιέχει δὲ τὴν βιβλιοθήκην, τὸ θησαυροφυλάκιον καὶ τὸ ἅγιον μύρον.

Ὅτε δὲ Ναπολέων ὁ Α' εἰσέβαλεν εἰς Ῥωσίαν τῷ 1812

ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥ

ΔΩΡΘΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΑΛ. ΚΟΜΗΝΟΥ ΤΟΝ ΙΒ' ΑΙΩΝΑ

('Ιδε σελ. 59.)